

МЕХАНИКА

А. Г. Багдоев и Э. М. Нерсисян

Проникание произвольного давления в сжимаемую жидкость

(Представлено академиком АН Армянской ССР Н. Х. Арутюняном 19. II 1960)

Пусть в точке O сжимаемой жидкости возникло некоторое давление, которое распространяется по произвольному симметричному относительно точки O закону. Уравнение состояния жидкости — политропа

$$P = B(S) \left[\left(\frac{\rho}{\rho_0} \right)^n - 1 \right], \quad (1)$$

где P — давление, $B(S)$ — маломеняющаяся функция, ρ — плотность, S — энтропия. Для давлений порядка 1000 кг/см^2 движение жидкости можно предполагать изэнтропическим. Движение жидкости обладает осевой симметрией.

Выберем ось Ox по поверхности жидкости, ось Oy направим вглубь жидкости. На поверхности $y = 0$ имеем граничное условие;

$$P(x, 0, t) = \begin{cases} P_1(x, t) & x < R(t) \\ 0 & x > R(t) \end{cases} \quad (2)$$

где t — время с начала движения, $x = R(t)$ — радиус фронта давления на поверхности.

Как показано в ⁽¹⁾, для P порядка $1000 \frac{\text{кг}}{\text{см}^2}$ величина $\frac{P}{Bn}$ будет мала и элементарные волны, возникшие в точках $x = x'$ поверхности в момент $t = t'$, можно считать волнами Римана

$$(x - x' - u)^2 + (y - v)^2 = a_1^2(x', t')(t - t')^2, \quad (3)$$

где u, v — компоненты скорости частиц на поверхности по осям Ox и Oy ; $a_1(x', t')$ — скорость звука в точке $x = x'$ в момент $t = t'$, причем ⁽¹⁾

$$a_1(x', t') = a_0 \left[1 + \frac{n-1}{Bn} P_1(x', t') \right], \quad (4)$$

a_0 — скорость звука покоящейся жидкости.

В выражении (3) пренебрежем u, v для упрощения выкладок и напишем уравнения поверхностей постоянных давлений и скоростей звука (поверхности уровня). Уравнения поверхностей уровня найдутся как огибающие (3) при $a_1(x', t') = \text{const}$. Окончательно имеем:

$$(x - x')^2 + y^2 = a_1^2(x', t')(t - t')^2$$

(5)

$$(x - x') \frac{\partial x'}{\partial t'} = a_1^2(x', t')(t' - t),$$

где $\frac{\partial x'}{\partial t'}$ при постоянной $a_1(x', t')$ имеет вид

$$\frac{\partial x'}{\partial t'} = \frac{-\frac{\partial a_1(x', t')}{\partial t'}}{\frac{\partial a_1(x', t')}{\partial x'}}.$$

Уравнения (5) служат для определения x' и t' в функции x, y, t и для определения давления $P(x, y, t) = P_1(x', t')$ в точках за ударной волной, которая в нашем приближении не влияет на течение за ней. Для определения ударной волны используем приближенную формулу для скорости ударной волны ⁽²⁾

$$D = \frac{1}{2} \left[a_0 + a_1(x', t') + \frac{2}{n-1} a_1(x'', t') - \frac{2a_0}{n-1} \right] = \frac{\frac{\partial y}{\partial t}}{\sqrt{1 + \left(\frac{\partial y}{\partial x}\right)^2}}.$$

Последнее уравнение, после подстановки в него x' и t' в функции x, y, t из (5), при граничном условии

$$y|_{x=R(t)} = 0,$$

служит для определения $y = f(x, t)$ — уравнения ударной волны. После определения последовательных значений y при данном t и x из (5) можно определить x' и t' , а затем из $p = p_1(x', t')$ определить давление в точках ударной волны.

Однако проще подставить y через t' из (5) в уравнение для скорости ударной волны и получить дифференциальное уравнение для $t'(x, t)$. Для ряда значений времен t и координат x для воды произведены вычисления, результаты которых приведены в табл. 1 и 2.

Для воды имеем: $n = 7$, $B = 3045 \frac{\text{кг}}{\text{см}^2}$, $a_0 = 1540 \frac{\text{м}}{\text{сек}}$. Для гра-

ничного давления берем некоторую аппроксимацию истинных давлений при взрыве в атмосфере (резко падающее граничное давление)

$$P_1(x', t') = 1,2048 \left[\left(\frac{R'(t')}{340} \right)^2 - 1 \right] \cdot f\left(\frac{x'}{R(t')} \right),$$

где

$$R(t') = 12411,475t' + 196,566 - \sqrt{(12411,475t' + 196,566)^2 - 8324203t'^2 - 3931321t'}$$

$$f\left(\frac{x'}{R(t')}\right) = 8,729 - 7,481 \frac{x'}{R(t')} - 7,284 \sqrt{\left[1,153 - \frac{x'}{R(t')}\right]^2 - 0,022241}.$$

При данных значениях параметров ударная волна будет пологой и в формуле для скорости ударной волны можно пренебрегать $\left(\frac{\partial y}{\partial x}\right)^2$ по сравнению с единицей.

Таблица 1			Таблица 2		
$t = 0,0155; R'(t) = 3217,7 \text{ м/сек}$			$t = 0,001 \text{ сек}; R'(t) = 9302,4 \text{ м/сек}$		
x	y	P_1	x	y	P_1
91,72	0	106,71	9,65	0	900,69
76,98	6,27	168,91	8,72	0,1770	910,15
65,21	9,35	199,70	7,78	0,3348	927,45
54,50	13,53	228,56	6,84	0,5226	959,61

В случае автомодельного граничного условия (2)

$$P_1(x', t') = P_a \cdot f\left(\frac{x'}{t'}\right)$$

для определения ударной волны получается обыкновенное дифференциальное уравнение и в некоторых частных случаях найдены простые формулы ⁽²⁾.

Институт математики и механики
Академии наук Армянской ССР

Ա. Գ. ԲԱԳԴՈՆԵՎ ԵՎ Է. Մ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

Կամայական ճնշման քաղցրացումը սեղմելի հեղուկի մեջ

Թող սեղմելի հեղուկի ինչ-որ O կետում առաջացել է ինչ-որ ճնշում, որը տարածվում է O կետի նկատմամբ կամայական սիմետրիկ օրենքով: Պոլիտրոպ հեղուկի վիճակի հավասարումն է

$$P = B(S) \left[\left(\frac{\rho}{\rho_0} \right)^n - 1 \right],$$

որտեղ P —ճնշումն է, $B(S)$ —բիչ փոփոխվող ֆունկցիան, ρ —խտությունը, S —էնտրոպիան, 100 կկ/սմ^2 կարգի ճնշումների համար հեղուկի շարժումը կարելի է ենթադրել իզենտրոպիկ հեղուկի շարժումն օժտված է առանցքային սիմետրիայով:

Էնտրոպիայի Ox առանցքը հեղուկի մակերևույթով, Oy ուղղանքը հեղուկի ներքու $y = 0$ մակերևույթում ունենք հետևյալ եզրային պայմանը՝

$$P(x, 0, t) = \begin{cases} P_1(x, t) & x < R(t) \\ 0 & x > R(t) \end{cases},$$

որտեղ t — ժամանակն է սկսած շարժման սկզբից, $x = R(t)$ — ճնշման ճակատի շառավիղն է մակերևույթի վրա:

Խնչսկես ցույց է տրված (¹), 100 կգ/սմ^2 կարգի P համար $\frac{P}{Bn}$ մեծությունը փոքր է և էլեմենտար ալիքները, որոնք առաջանում են մակերևույթի $x = x'$ կետերում $t = t'$ մոմենտին, կարելի է հաշվել Ռիմանի ալիքներ՝

$$(x - x' - u)^2 + (y - v)^2 = a_1^2(x', t')(t - t')^2, \quad (1^*)$$

որտեղ u, v — մակերևույթի մասնիկի արագության բաղադրիչներն են Ox և Oy առանցքների ուղղությամբ, $a_1(x', t')$ — $x = x'$ կետում $t = t'$ մոմենտում ձայնի արագությունն է, ըստ որում (¹)

$$a_1(x', t') = a_0 \left[1 + \frac{n-1}{Bn} P_1(x', t') \right]$$

a_0 — ձայնի արագությունն է հանդիստ հեղուկում:

Մակերևույթի մակարդակի հավասարումները գտնվում են, որպես (1^*) սլարուրիչ $a_1(x', t') = \cos n t$ դեպքում:

Հարվածող ալիքի որոշման համար օգտագործվում է հարվածող ալիքի արագության մոտավոր բանաձևը (²):

$$D = \frac{1}{2} \left[a_0 + a_1(x', t') + \frac{2}{n-1} a_1(x', t') - \frac{2a_0}{n-1} \right] = \frac{\frac{\partial y}{\partial t}}{\sqrt{1 + \left(\frac{\partial y}{\partial x} \right)^2}}$$

Վերջին հավասարումը, որի մեջ տեղադրվում է x' և y' որպես x, y, t ֆունկցիաներ,

$y \Big|_{x=R(t)} = 0$ եզրային պայմանի դեպքում ծառայում է $y = f(x, t)$ հարվածող ալիքի որոշման համար:

Հարվածող ալիքի որոշման համար ստացվում է ստացին կարգի մասնական ածանցյալներով հավասարում, որը լուծվում է թվային եղանակով: 1 և 2 աղյուսակներում բերված է 1 ժամանակի և x կոորդինատի մի շարք արժեքների համար հաշվումների արդյունքները ջրի համար:

ЛИТЕРАТУРА — ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- ¹ А. А. Гриб, А. Г. Рябкин, С. А. Христианович, ПММ, 1956, № 20, вып. 4.
- ² А. Г. Багдоев, Э. М. Нерсисян, Известия АН СССР, ОТИ, 1960.